

hiszen az erdőfelügyelő ezt is elvégzi s a birtokosok évről-évre bejelentik, hogy hány osztagban akarnak vágni, hányban áterdőlni, hányban erdősiteni stb.

Talán tulságosan visszaéltem tisztelt kartársaim türelmével, talán ennyit sem kellett volna mondanom. Mentsen ki az, hogy E. fejtegetései a czáfolatnak annyi támpontot nyújtanak, hogy nehéz volt sokszor újabb és újabb kérdésekre ki nem terjeszkednem.

Végül pedig engedjék meg kifejeznem azt az óhajt, hogy vajha E.-nek törvényeink ellen intézett támadása adná meg az impulzust arra, hogy akadémiánk képessé tétessék arra, hogy hallgatóival, akik mindig távolabb és távolabb állanak törvényeink alkotásának idejétől, ezen törvényeket és nemes intenczióikat alaposan megismertesse s így azok számára elfogulatlan, értelmes végrehajtókat neveljen. S vajha ezentul néha szólalnának meg szaklapjainkban a törvények és kormányrendeletek magyarázatára nálamnál illetékesebbek is, hogy az eltévelyedetteket visszatérítsék — mert ime vannak ilyenek is közöttünk! Nem fogja ez kizárni, sőt elő fogja idézni azt a gyümölcsöző eszmecserét, amelyről fennebb megemlékeztem.

Ha ez bekövetkezik, akkor én is csatlakozom azokhoz, akik azt állítják, hogy „mégis jó volt, hogy E. cikke napvilágot látott“.

Bund Károly.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

Felhívás a folyó év tavaszán tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

A folyó év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgaletétel engedélyezéseért, a fennálló szabályzat értelmében beadandó folyamodványaikat a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leirással felszerelve legkésőbb folyó évi február hó végéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez (Budapest, földmivelésügyi ministerium erdészeti főosztály. V. Zoltán-u. 16.) bérmentve küldjék be.

Budapesten, 1902. február hó 3-án.

Sóltz Gyula,

elnök.

KÜLÖNFELEK.

Japán erdőgazdák Magyarországon. Jelenleg 3 japán erdőgazda tanulmányozza hazánk erdészetét s a közelmúltban az Országos Erdészeti Egyesületben is megfordultak. A távol kelet ezen intelligens és a német nyelvet elég jól biró képviselői névleg a következők: *Dr. Fusakichi Koide* tanár (Tokyo), *H. Matsunami* jap. csász. erdőtanácsos (Tokyo) és *B. Aikawa* földbirtokos és bankár (Kanagava).

Néhány erdészeti műszó helyesbitése. Kiss Ernő urnak a f. é., E. L. 141. s következő lapjain között soraira kívánok itt némi választ adni.

1. A *fordó* helyett jobbnak fogadom el én is a „*forduló*“-t, melyet cikkemben szintén ajánlottam. A „Magyar tájszótár“-ban következőképen fordul elő (I. k. 621. l.):

Forduló 1. egy odamenetel és egy visszajövetel (pl. takarodásnál, hajózásnál), 2. a határnak az a része, a melyet egyszerre mívelnek. *Alsó, felső, középső forduló* (Székelyföld).

Forgó. 1. örvény, 2. forgószék, a melyben a kis gyerek járni tanul, 3. az a hely, a hol a szántók megfordulnak. 4. A vezérrud hátulján álló vaskarika, a melybe a fagyókötel (?) szolgál.

(Szólások.) *Forgólag bir* (szántót vagy kaszálót, a melyet kicsi volta miatt nem érdemes felosztani): *többed magával közösen bírja, ugy hogy évenként váltakozva használják.*

Határozottan rosznak tartom azonban a „*fordulási idő*“-t.

2. Nagyon csodálom, hogy K. E. ur az *állapot* még mindig inkább szereti, mint az „*állományt*“, csak azért, hogy ezt a maradhatós „*fakészlet*“ szó helyett alkalmazza, a minek sürgőssége mivel sincsen indokolva. Különben az „Erdészeti Lapok“ ugyanezen füzetében a 124-ik lapon érdekes eszmecsere van az „*állab*“-ról, hol Illés főerdőtanácsos ur „*állományt*“-hoz javaslatba, Fekete Lajos főerdőtanácsos ur pedig „*tőnép*“ vagy „*tőfanép*“-et. S én magam is azt hiszem, hamarabb dülőre jutnánk, ha a német Bestand lefordítása helyett egészen szakitanánk az állással. Ha már a tőfanépből indulunk ki, sokkal megfelelőbbnek tartanám a „*csapat*“-ot állab helyett, lenne egy tölgy-csapat, bükk-csapat, vagy egy csapat nyár, egy csapat tölgy, bükk stb.

A kisebb terjedelmű ily csapat lenne a német Horstnak megfelelő „*csukorék*“, melyet Rónay főerdőtanácsos ur közölt az „Erd. Lapok“ régibb, a hetvenes évek elején megjelent füzetében, mint a nép száján forgó kifejezést, mely a szótárakban nincs meg.

Azt hiszem eléggé kimutattam, hogy ha az állomány az állabok összességét jelenti is, azért mégis használható állab értelmében is, per analogiam „állatállomány“, mely szintén az összes lábas jószágállományokat foglalja magában, de azért abban helyet foglalnak az egyes állatnemek állományai is.

Elfogadva azonban a „*csapat*“-ot, egészen elmaradhat az állomány.

3. A zárlat szó helyett elég tetszetős a „*sűrűség*“ szó, mely szintén megállhat, de korántsem azért, mivel a borulás inkább a lombozatra, mint a törzsek állására vonatkozik; mert hisz a „*sűrűség*“ megítélésénél mindig a fa koronáját, lombozatát vesszük figyelembe s arról beszélünk, hogy a fák koronája, lombozata érintkezzék. Mert igaz ugyan, hogy az inkább a fák tavaszi kizöldülésére vonatkozik, de azért az általam ajánlott értelemben is alkalmazható. Nagyobb világosság kedvéért, ide iktatom még a magyar nyelv-szótárak a borulással rokon következő szavait:

A „*Magyar Nyelvszótár*“-ban (199. lap.): *Burkos* (*burgus* Alsó-Háromszék, *burtos* Székelyföld?) lombos, sűrű lombu, terebélyes (v. ö. buros, burtukos). *Burkós*: borus, borongós. *De burkós idő van* (Veszprém).

A „*Magyar Nyelvtörténeti Szótár*“-ban: *Burkos*, *pampinosus*, *frondosus*, *nemorosus*, *laubig*, *dicht* (sűrű). *Burkos* szőlő. *Magokat az erdőknek burkos helyeire rejtették*.

Megburkosodik — *silvesco* (laub bekommen, belaubt werden). Ismét megburkosodik a szőlő.

Használhatnánk tehát „*burkolat*“-ot is zárlat értelmében, mert az egyes megburkosodott fák együtt képezik az egész erdő burkolatát.

4. Tökéletesen egyetértek a szerkesztő ur megjegyzésével, hogy az „*erdőlés*“ szó magyarsága ellen nem lehet kifogás.

A „*Magyar Nyelvtörténeti Szótár*“-ban előfordul így: *Erdől*, *erdöll* — *silvam cedo* (umhauen, holzen). Kényszerítették vala szállani a városnak gyümölcsös fáskertei közé, *az erdöket nem erdöl-*

hetvén. (Szal. Krónika). A Morva vize partján *erdölleni való fa is elegendő volna* (199.). *Erdölés* (lignatió, frondatio) das Holzen. Erdölésben segített a kocsisnak. *Agerdöllés*: froudatio (das Holzen, das Abstreifen des Laubes). *Erdöllő*: frondator, arborator (Holzsammler). Az erdőllő, fákkal bánó: arborator. Az épületfát kereső *fáiészó*, *erdöllő*: materiarius, lignator. Az *erdöllő parasztember*, mikor az fát le akarja vágni, ottan heylasából esziben vészi a fának, mely felé dölendő. Erdő, ez is kétféle: makkos erdő és *erdöllő* erdő tüzre avagy örökségre kit hordanak. *Agerdöllő*: frondator (Holzsammler).

A „*Magyar Nyelvszótár*“-ban: *Erdöl*: fát vág, vagy gyűjt az erdőn és szállit onnan haza. Azt hiszem ez elég adat az erdölés magyarossága mellett.

Egész helyesen fogja fel a szerkesztő ur a „*bontóvágás*“ értelmét is, midőn azt Lichtungshieb értelmében veszi. Hisz cikemben határozottan meg van mondva bontóvágás = Lichtung. Ha van „*seregbontó*“ (Magy. Nyelvszótár II. k. 279. l.), akkor lehet „*erdőt bontani*“, ez már oly ritkítás, amelyet a fokozatos felújító vágásokban használunk.

Földes János,
m. kir. erdőmester.

Nagyméretű tölgyszálfá árverési eredménye. Magyarország dunántúli déli megyéiben elterülő ős, százados kocsános tölgyerdők, a természet e remekei, melyekben hajdan a török tanyázott, mindinkább rohamosan apadnak; előreláthatólag a jelen számító világ azokat 10—15 év alatt mind eltünteti a földszinéről, úgy hogy alig marad azokból hirmondóul is valami. A jövő nemzedék ily ős tölgyes erdők létezéséről már csak feljegyzések alapján, avagy kétes értékű, kevés becsü szájhagyományok útján szerezhet majd valamelyes tudomást.

Hogy ily őstölgyes nagyméretű törzseinek jelenleg divó értékesítésére vonatkozólag némi és talán szélesebb körben is az érdeklődést felkeltő adatot nyujtsak, mely esetleg a jövőben mint erdészeti történeti adat is szolgálhat, az alábbi sorokban a magyar vallásalap vaiszlói tölgyszálerdő 1902. évi vágásának értékesítésénél előfordult nevezetesebb esetet írom le.

Mielőtt azonban magát a tényt felsorolnám, előre kell bocsátanom, hogy a vaiszlói erdő évi 14 kat. holdnyi vágásának

fahozama a kegyuri és uradalmi 175 m^3 -nyi tűzifaszükségletek levonása után *szálanként, nyilvános szóbeli árverésen szokott értékesítettetni.*

Az árverésen a pécsi borvidék minden nevesebb kádármestere és fakereskedője részt vesz, hogy az évi ipari szükségletére való dongafát és nagyobb méretű tölgyműfát megvásárolja. Ily nagyszámu, sokszor 100—150 főre menő vevőközönség jelenléte mellett folyó árverések igen élénkek és néha nem remélt eredményekre vezetnek.

A vaiszlói 1902. évi vágás 14 k. holdnyi területén összesen 263 drb tölgy és 27 drb körisfa törzs 2005 m^3 -rel 13409 K. 60 fill. becsárban került eladás alá, melyért összesen: 22132 K. vételár folyt be.

Ez árverés nevezetesebb tételei közé tartozott 5 drb 11—12 m^3 köbtartalmu tölgyfának egyenként 300—310 koronát meghaladó vételáron való eladása; egy darab 15 m^3 köbtartalmu tölgyfáért pedig 383 K.-t fizettek.

E feltűnő árverési eredmények alapján ez erdők jelenlegi kiválóan jó jövedelmezőségére lehet következtetni, de ha figyelembe vesszük, hogy ily százados tölgyerdő egy kat. holdján átlag 155 m^3 fatömeg található, s az állabok záródása alig éri el a 0·3-et, akkor mégis csak indokoltnak látszik a mai kornak az az irányzata, hogy ily gyér, előregedett, értékben vesztő állabok már nemzetgazdasági szempontból is mielőbb kihasználtsanak, hogy azok helye új, fiatalabb, fejlődésképes állaboknak engedessék át.

ő.

Néhány kísérlet a Gábor Sándor-féle magvető bottal. Ezt a szerszámot feltalálója az Erdészeti Lapok 1897. évi II. füzetében ismertette és sorait azzal a felhívással végzi, hogy a magvető bottal végzett minden kísérlet az Erdészeti Lapokban közzétessék. Alábbiakban azokról a kísérletekről óhajtunk beszámolni, a melyek a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületében jegenyefenyőmag felhasználása mellett történtek.*)

I. *Bródi m. kir. erdőgondnokság.* A VIII. vágássorozat 40 tag 28. osztagában álló bükkös egy holdját két már gyakorlott munkás

*) A magvető bot Gábor Sándor m. k. főerdésznel rendelhető meg Nagybányán. Ára 14 korona.

0·75 nap alatt ültette be, azaz ezen hold beültetéséhez 1·5 napszám és 0·85 kgr. mag volt szükséges. A III. v. s. 15 tag 34. oszt. „Maczkova“ nevű erdőrészben 5 napszám volt szükséges 3 hold bevetésére és holdankint 1000—1200 lyuk mellett felhasználtatott 2 kgr. jegenyefenyő-mag.

Mindkét erdőhely kedvező fekvésű bő humusztalaja teljesen lombbal fedett, miért is egyik munkás a tuskók mellől első sorban a lombot távolította el és a másik csak azután szurta a lyukat. Egy lyukba — tekintettel az ideji (1897) jegenyefenyőmag csiraképeségére 5—7 szem bocsátatott.

Általánosságban ez a gép jó humuszos talajon úgy a munka gyorsasága, mint a munkás erejének kimélése tekintetéből már most előlegesen gyakorlatinak és jónak mondható. Azonban a vetés sikere tekintetében előre véleményt mondani nem lehet, hogy vajjon a bükkösök alátelepítésénél czélszerűnek fog-e mutatkozni, a mennyiben az ezen bottal furott lyukról most ugyan a lomb eltávolított, de kérdés, hogy a legközelebbi szél azt be nem fedi-e és képes lesz-e a jegenyefenyő csemetécske kikelve azon keresztül törni.

II. A *geletneki m. kir. erdőgondnokság* a kísérletet két helyen végezte és pedig mindegyik helyen 1—1 kat. hold területen oly formán, hogy az 1—1 holdból 0·5 hold az ott szokásos módon, 0·5 hold ellenben a magvető bottal vettetett be.

A rosszabb minőségű terület az A III. 12—15. osztág volt, mely közép mély, köves, televényes, tevékeny, lombbal fedett, homokos agyagtalajjal bir trachyt felett, D. K—K. hajlásu, 5—20°, sőt a próbatér 25° lejtésű, 600—800 m. tengerszin feletti magasságú s e mellett 115 éves 0·7 záródásu bükkállab fedi.

A jobb minőségű terület az A. III. 12. 10. osztág, melynek talaja közép mély televényes, helyenként köves, lombbal fedett homokos agyag trachyt felett, D. K. hajlásu 5—20°, a próbatéren 15° lejtésű 500—700 m. tengerfeletti magasságú és emellett 115 éves 0·6 zárlatu bükkállab fedi. A próbatér határozottan kedvezőbb lejtésű és talaju itt, mint amott.

A magvető botot erőteljes 18 éves suhancz kezelte, a ki Azor Alajos erdőőrrel a munkát két napig gyakorolta.

Az itteni vetésmód dombos és fészkes vetés, mely a föld

kikapálásával, a mag behintésével és betakarásával jár. A vetés tuskók, kövek közvetlen közelében lévő védett helyeken történt 6 napszámosnő alkalmazásával.

A vetésre 40% csiraképességű jegenyefenyőmag használtatott s e gyenge minőségre való tekintettel 1—1 adag mag 30—40 szemből állott az itteni vetésmódnál, és 15—20 szemből a magvető botnál.

Az eredmény a 15-ik osztagban a következő. A suhancz 2 óra 45 percz = 2.75 óra alatt, a hat asszony 2 óra 25 percz = 2.42 óra alatt készült el a kitüzött terület bevetésével. Amaz az idő alatt 527 lyukat ütött a földbe s bevetett 0.84 kg. magot, az asszonyok pedig 390 dombot és fészket készítettek s 1.4 kg. magot vetettek be.

Miután az erdősitéseknél női napszámosokat alkalmazunk, a fenti eredmény női napszámokra redukálendő és pedig leghelyesebben a napibérek alapján, melyek a kísérlet idejében a férfinál 50 krt, a nőnél 36 krt tett ki, egy férfinapszám tehát = $50 : 36 = 1.39$ női napszám.

Az összehasonlítás megtehetése végett szemelőtt tartandó, hogy az 1.39 női napszám 2.75, a 6 női pedig 2.42 óra alatt lön kész a munkájával egyenlő nagyságu területen. A magvető botnál tehát a 0.5 holdon egy órára $1.39 : 2.75 = 0.5$, a mi vetésünknel pedig $6 : 2.42 = 2.48$ női napszám esik, a magvető bot alkalmazása mellett tehát csak 20%-a szükséges annak a munkaerőnek, a mit mi felhasználunk.

Az A. III. 12—10 osztagnál az eredmény alig tér el az előbbtől.

Megjegyzendő, hogy a magvető bot a jelen esetben dusan lombbal fedett helyeken alkalmaztatott s a suhancznak csizmája talpával kellett a bot beütése előtt a lombot eltisztitania, a mi egyéb viszonyu területeken, pl. kopárokon, vagy régebben tarra vágott helyeken elesik. A bot használata fárasztóbb ugyan a kézfő merev tartása miatt, de a munkás azt meg nem unja. Konstatáltatott az is, hogy a bot bármely kemény talajba a kellő mélységig beüthető.

III. A selmeczi m. kir. erdőgondnokságban hasonlóan történt a kísérlet 15 kilogramm jegenyefenyőmag felhasználásával.

Ezen kísérlet eredményei az alábbiakban foglalhatók össze:

a) A munka időtartama a vetőbotnál felére tehető azon időnek, mely a kézzel való vetésnél szükséges.

b) A bottal való vetésnél 45⁰/o-al kevesebb vetőmag szükséges, mint a kézzel való vetésnél.

c) A magvető bottal a tuskóhoz közelebb sikerült a magot föld alá hozni, mint kézzel.

d) Köves és kötöttebb talajnál a magvető bot használata aránylag kedvezőtlenebb, mint puhább, homokos agyagtalajnál.

Tüzálló-e a vasszerkezetű épület? A midőn a vas a technika terén mindinkább tért hódított, az az aggodalom támadt sok szakemberben is, hogy a fa az építkezés terén és sok egyebütt ki fog szorulni, vagy legalább is alárendelt szerepre jut. Ma már tudjuk, hogy ez az aggodalom nem birt alappal, mert éppen a technika és az ipar fejlődésével fokozódott a fafogyasztás régebben nem is sejtett magasságra, úgy hogy ma viszont azon töpreng néhány nemzetgazda, hogy a világ erdei meddig fogják ezt a nagy faszükségletet fedezni. Igen elterjedt azonban még ma is az a nézet, hogy a vasszerkezetű épületek sokkal tűzállóbbak, mint a fával épültek. Hogy ez a nézet csak korlátolt értelemben helyes, arra nézve a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyének f. é. I. füzetében a következő érdekes adatokat találjuk, melyek a fát e tekintetben is rehabilitálják.

„A vasszerkezetek tudvalevőleg csak kisebb tüzesetekben tekinthetők tűzállónak, a midőn t. i. a tűz a vasat a meglágyulásig (600—800⁰) még nem melegítette föl. A nagyobb tüzekben a vasszerkezet deformálódásának, illetőleg leszakadásának rendszerint igen súlyos következményei vannak, úgy hogy az épület gyakran teljesen elpusztul. Ha a falakon fölfekvő tartóvégek nem terjeszkednek szabadon, a melegben meghosszabbodó tartók kitolják, kidöntik a falakat, vagy ha ez nem is következett be, akkor a mikor a meglágyult tartók és oszlopok elvesztik a szilárdságukat, a lezuhanó, összeomló vasszerkezet magával rántja a falakat is, és alsó emeleteken, a melyek esetleg nem is fogtak tüzet, nagy kárt okoz azzal, hogy a nehéz vastömegek átütik a födémekeket.

„A vasszerkezetnek ez a rossz tulajdonsága bebizonyult a Magyar Textilipar R.-T. rózsahegy-i fonógyárában is, a múlt év tavaszán történt tüzesetkor. A tűz a kétemeletes pamutfonó második

emeleti nagy termében keletkezett. Az épületszárny lapos födele és a terem földeme szerkezetileg egyesítve volt olyformán, hogy a vastartók közötti féltéglás boltozatokra még betonréteg, parafatáblák és kavicsborította facement-födés következett. Ez a nehéz „tüzálló“ födém-tetőszerkezet (m^2 -ként 750 kg!) volt az okozója a 400,000 K.-át meghaladó nagy tüzkárnak. Amint ugyanis a nagy meleg a tető vastartóit megnyújtotta, ezek az oldalfalakat kidöntötték; az oszlopok és tartók elvesztvén teherbirásukat, a nehéz tetőszerkezet leszakadt, több helyen áttörte az első emelet mennyezetét is. A teremben levő gépeket a lehulló vas- és kőtömegek mind elpusztították.

„Azóta ezt a leégett épületszárnyat újra felépítették. A fedél most faszervezetű (deszkaborításon facement-burkolat, a mely alulról szigetelő gipsztáblákkal van borítva). Az új fedél súlya az előbbinek a felét sem teszi ki (m^2 -énk 340 kg), jóval olcsóbb annál s bizonyos, hogy tűz esetében nem okozna olyan nagy kárt, mint az előbbi nehéz „tűzbiztos“ szerkezet.

Az erdő befolyása a talajnedvességre és a talajvizre. Erre vonatkozó ismereteinket foglalja össze Gravelius különösen Ebermayer, Otolzkij, Wysotzkij és Blisnin munkálatai alapján. Otolzkij 1891. óta talajismeji kutatásokat végzett az oroszországi pusztákon fekvő erdőségekben. Kutatásainak az volt az eredménye, hogy az erdőben a talajviz tükre többé-kevésbé süllyedt a szabad földtalaj víztükréhez képest. Ebermayer és Engels hasonlót gyanítottak már 1889-ben, illetőleg 1890-ben.

Ezen eredmény ellenőrzése végett Otolzkij Oroszország északi részében Szt.-Pétervár körül is végezett kísérleteket. Ezek az erdők természetesen teljesen más éghajlati és talajbeli viszonyokkal bírnak, mint az Oroszország déli részében elterülő puszták erdős szigetei. Egy Szt.-Pétervártól 67 km.-nyire délre fekvő nyíraerdőben a talajvizre 2,5 m. mélységben akadt, a szomszédos szabad területen pedig már 0,5 m.-el a talaj felülete alatt. Otolzkij végre még fiatal erdőket, új erdősitéseket is vizsgálata körébe vont. Ezeknek az erdősitéseknek célja volt a talaj nedvességi viszonyainak a javítása. Az eredmény azonban nem felelt meg a várakozásnak, mert az erdősités folytán nem jutottak talajvizhez; a fiatal erdő ugyanis drainage-szerűen hatott.

Ez a hatás oly nagy mértékű volt, hogy a szomszédos két tó közül a fiatal erdő környezeténél mélyebb fekvésű tó, melynél az insolatio és a szél a tó vizének elpárologtatásában csekélyebb mértékben szerepelt, már május havában kiszáradt, holott a másik a szabad pusztán levő magasabb fekvésű és sekélyebb tó vize még augusztusban és szeptemberben is megmaradt. Megjegyzendő, hogy a két tómeder talajainak mechanikai elemzése egyenlő áteresztő viszonyokat állapított meg.

Ebermayer és Blisnin évekkel ezelőtt kimutatták, hogy az erdőtalaj felső rétegei nedvesebbek, mint a fátlan területek talajáé, de a talaj alsó rétegeiben a viszony fordított. Wysotzky megállapította továbbá, hogy az erdőben az altalaj oly nagy mértékben szárad ki, hogy az egész éven át egy „holt réteg“ van, mely soha sem jut nedvességhez.

(Dr. Petermann A. Mittheil. XLVII. k.) Szerednyei.

A tropikus erdőkből. A gyarmatokkal bíró államok mindinkább rajta vannak, hogy a gyarmatok természeti kincseit kiaknázzák. A gyarmatok erdeinek fáját már régibb idő óta szállítják Európába vagy legalább a gyarmatokban használják fel. Az utóbbi években a gyarmatok ilyenét való kihasználása fokozottabb mértéket öltött, különösen pedig a forró égőv alatt álló gyarmatok fáit keresik, kutatják. S hogy mily kincsekkel bírnak a gyarmatok ezeken a területeken, az abból a mult évben megjelent jelentésből is kitűnik, mely a francia elefántesont-partvidék óriási erdeiről szól.

A francziák, angolok, németek vetélkedve kutatják, keresik, hogy gyarmataiknak melyik a legjobb fája. Egész legióját írják le a használható fáknek. Így az angolok Afrika keleti részén levő területükön az értékes *Juniperus procera* fajnak hatalmas erdőjére bukkantak, melyben 200 a. l. magas és legalább 8 a. l. átmérőjű fák is gyakoriak. Ezek különösen hidépítésnél váltak be. Kelet-Indiából a kitűnő butorfát szolgáltató *satin*-fát (*Chloroxylon Swietenia*) szállítják Angliába. Az észak-amerikai Egyesült Államok déli részéből exportálják a *dogwood*-ot (*Cornus* fajok) és a *persimmon* fát (*Diospyros virginiana*), melyeket Liverpool-ba szállítanak nagy mennyiségben, a hol a szövöszékek vetelőit készítik belőlök.

A *wutung*-fát (*Paulownia Fortunei*) évenként 100,000 márka

értékben szállítják a déli khinai részekből Japánba, a hol a könnyű és illatos fából cipőtálpakat és szandalokat készítenek.

Szerednyei.

A sarjhajtások leküzdése. Tölgyesek és általában lombfaneműek felujításánál sokszor igen alkalmatlanok a régi tuskókon jelentkező és könnyen elhatalmasodó sarjhajtások. Kivágásuknál czélszerű minden tuskón egyet „nedvszivónak“ fentartani. Ezek az egyes hajtások hivatvák egyszersmind a csemetéknek a magfák kiszedése után némi árnyékot és védelmet nyújtani.

V. P.

A cserebogár ellen sok helyen több centiméter vastag lombréteggel takarják az ágyasokat, hogy a bogár petéit ne rakhassa a csemetekert laza talajába. A védekezésnek ez a módja állítólag bevált.

Másutt ismét salátát ültetnek a sorok közé ugyanebből a czélból. Igy Karlsruhe városának csemetekertjében is nagy károkat okozott a pajod, míg Hamm főerdész salátát nem ültetett a sorok közé. A pajod a salátának csekély mélységben lévő gyökérzetére gyül és könnyen összefogdosható. Állítólag ez a módszer is bevált.

V. P.

Málna- és szamóczaszedés a hegyvidéken. A „Magyar Nemzet“ egyik utóbbi számában olvassuk: Hazánk erdőborította hegyvidégein a természet dus adományából minden emberi gondozás nélkül bőven termő málna és szamócza szedése a hegyvidéken lakó szegény földnépnek mindenkor juttatott — néha nem is épen megvetendő — mellékkeresetet. Nyáron, mikor a szamócza és eper érni kezd, megindulnak a falvakból a gyerekek, leányok, öregek, hogy a földieper és a málnabokrok illatos terhét a karjukon vitt kosarakba összegyűjtve, azt a közeli városokban és fürdőhelyeken jó áron értékesítsék. Ezáltal főképpen a gyermekek és más, munkára nem igen alkalmas öregek számára egészséges és könnyű keresetforrás nyílik a nyár idején. Szorgalmas szedők egyre-másra napi egy koronát is megkereshetnek, a mi egy szegény munkás háztartásában nem csekély pótlékot képez. Természetesen a rendszeres erdőgazdaságokban ez a szedés bizonyos korlátok közé szorítandó, részint, hogy a fiatal ültetvények az emberi kártételtől megóvassanak, részint, hogy egyéb erdészeti kihágásra alkalom ne nyujtassék.

Felette kívánatos azonban, hogy bizonyos feltételek mellett a föld népének ez a mellékkereset-forrás úgy az állami, mint a magánuradalmak erdőségeiben hozzáférhetővé tétessék. A kincstári erdőkben az eddig érvényben levő árszabály szerint a szamócza- és málna-szedési díj literenkint 2 fillérben állapított meg. Ez a díjtétel míg egyrészt a szedést nagyon megnehezítette és a szedők munkáját súlyos adóval terhelte meg és tette drágává, másrészt az ellenőrzést is majdnem teljesen lehetetlenné tette. Darányi földmivelésügyi miniszter, ki a legesekélyebb alkalmat sem mulasztja el, melylyel a kisemberek helyzetén könnyíthet, a hegyvidéki miniszteri kirendeltség előterjesztésére a mármaros-szigeti erdőigazgatósághoz, az ungvári főerdőhivatalhoz és a bustyaházai erdőhivatalhoz e hóban rendeletet intézett, melyben a kerületükhöz tartozó kincstári erdőbirtokon előforduló málna- és szamócza-szedését egy évre kiállított bárcza váltása és az érte járó ötven fillér befizetése mellett engedélyezi. Kívánatos volna, ha ezt a magánbirtokosok is követendő például vennék. E helyütt megemlítendőnek tartjuk, hogy a Schönborn-Buchheim gróf Munkács-szentmiklósi uradalma a hozzátartozó rengeteg erdőségeiben a málna- és szamócza-szedést a föld népének az általa kijelölt területeken eddig is a lehetőségig engedélyezte.

Uj növénytani és állattani folyóiratok. A kir. m. Természettudományi Társulat kiadásában két új folyóirat indul meg: az „*Állattani Közlemények*“ (szerk. Méhely Lajos) és a „*Növénytani Közlemények*.“ Ez utóbbinak előfizetési felhívásából a következő részt idézzük: „A Növénytani Közlemények hasábjain első sorban a növénytani szakosztály ülésain előadott vagy pedig bemutatott értekezéseket és ismertetéseket fogjuk közölni, másodszorban a hazai vonatkozású külföldi irodalom repertoriumát és végül közérdekű növénytani apró közleményeket és megfigyeléseket.

Az évi előfizetési díj a K. M. Természettudományi Társulat tagjainak 3, nem tagoknak 5 korona. Intézetek és testületek — legalább három évre szóló kötelezettséggel — kedvezményben részesülnek, a mennyiben szintén 3 koronával fizethetnek elő, a folyóiraatra.

Mindazok, akik a folyóirat fejlesztése érdekében legalább 50 koronát fizetnek, a folyóiratnak, illetőleg a növénytani szak-

osztálynak alapító tagjai és a folyóiratot élethossziglan ingyen kapják.

A folyóiratot *Klein* Gyula müegyetemi tanárnak, mint a növénytani szakosztály elnökének közreműködésével *Schilberszky* Károly tanár, a szakosztály e. i. jegyzője szerkeszti.

Az előfizetési díjak a K. M. Természettudományi Társulat titkári hivatalába (Budapest, VIII., Eszterházy-utcza 16. szám) a folyóiratot illető egyéb írásbeli küldemények a szerkesztő címére (Budapest, I., Promontori-ut 11. sz.) küldendők.

Folyóiratunk tisztán a hazai növénytani érdekeket szolgálja, úgy elméleti mint gyakorlati téren. Rajta leszünk, hogy közleményeink értékével és változatosságával a növénytan különböző irányait kifejezésre juttassuk és kielégítsük. Eme kitűzött feladatunknak azonban csak úgy fogunk valóban megfelelni, ha a növénytannal foglalkozó vagy a növénytan iránt érdeklődő honfitársaink mennél számosabban csoportosulnak folyóiratunk körül és részeseitenek bennünket úgy szellemi, mint anyagi támogatásban.

A növénytanunk hazánkban való felvirágoztatása kívánatossá teszi, hogy úgy a növénytannal elméletileg foglalkozó középiskolai és polgári iskolai, de még inkább gazdasági, erdészeti és egyéb iskolák tanárai, valamint a gyakorlatilag a növénytan szolgálatában álló gazdák, erdészek és egyéb szakmabeli érdeklődők támogatásának bennünket kitűzött célunk elérésében.

A másik növénytani folyóiratot „*Magyar Botanikai Lapok*” címén Dr. *Degen* Árpád, A. *Flatt* Károly és *Thaysz* Lajos indították meg. Tizenkét év óta nem jelenvén meg hazánkban növénytani folyóirat, örömmel kell üdvözlőnünk irodalmunk ez irányu újabb fellendülését. A Magyar Botanikai Lapok két nyelven jelennek meg s célukul tüzték, hogy szorosabb kapcsolatot létesítsenek a külföldi szakirodalommal. Ily módon a kiadók a hazai botanikusok munkásságát is megakarják ismertetni a külfölddel s biztosítani neki a világirodalomban azt a helyet, a mely méltóan megilleti. A lap előfizetési ára 10 K. Kiadóhivatala Budapesten, VI. Városligeti fasor 20/b sz. alatt van.

A német erdészet újabb halottai. Ismét két oszlopos tagja a német erdészeti tudománynak hunyt el. Az egyik *Dr. Fischbach* Károly hohenzollern hg.-i főerdőtanácsos, a ki „Lehrbuch

der Forstwissenschaft“ czimü művével és igen sok szakavatott czikkel tünt ki az irodalom terén, a másik *Dr. Lorey Twisko*, a tübingeni egyetem tanára és az Allgemeine Forst u. Jagdzeitungnak sok éven át szerkesztője. Önálló művei főleg az erdőbecsléstan körébe tartoznak. Ezenkívül ő adta ki többek közreműködésével a „Handbuch der Forstwissenschaft“ czimü kitünő encyklopédiát.

Halálozás. *Farkas Rezső* urad. titkár, az Orsz. Erd. Egyes. rendes tagja (Nagy-Károly) m. é. deczember havában meghalt. Béke hamvaira!

Helyreigazítás. Az Erd. Lapok f. é. I. füzetének 44 oldalán, felülről a 4. sorban 51 K. 60 f. helyett 27 K. 90 f. olvasandó.

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán *Rónay Antal* főerdőtanácsosnak az erdészeti közszolgálat terén szerzett érdemei elismerésül, harmadosztályu vaskorona-rendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1902. évi február hó 3-án.

Ferencz József, s. k. gróf *Széchenyi Gyula*, s. k.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kugler Lajos* erdőtanácsost, f. é. február hó 1-ével saját kérelmére, sok évi hasznos szolgálatainak teljes elismerése mellett, állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kócsy János* erdőmestert a zsarnóczai erdőhivatalhoz erdőtanácsossá nevezte ki.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter, a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Simonffy Ákos* kir. erdészjelöltet a XI. fizetési osztály I-ső fizetési fokozatába léptette elő.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Vassányi Mihály* kir. erdőgyakornokot, a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában, az otocsácsi erdőhivatalhoz kir. erdészjelöltté nevezte ki.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter, a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában a következő erdőgyakornokokat u. m. *Matusovics Károlyt* az ungvári főerdőhivatal, *Kacsó András*t a szászsebesi erdőhivatal,

Hayden Gyulát a bustyaházai erdőhivatal, *Véssei* Mihályt a lipitújvári főerdőhivatal, *Irinyi* Aurélt a bustyaházai erdőhivatal, *Török* Aladárt a kolozsvári erdőigazgatóság, *Letz* Lajost a szászsebesi erdőhivatal, *Szabó* Kálmánt pedig a lugosi erdőigazgatóság kerületébe erdészjelöltékké nevezte ki.

Továbbá *Janoviczky* Béla és *Schmuck* Hugó ideiglenes minőségű erdőgyakornokokat állásukban véglegesítette.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister *Bayer* Jenő m. kir. erdészt Gödöllőről a földmivelésügyi ministerium erdőrendezési ügyosztályába és *Seenger* Lajos m. kir. erdészt Soóvárról Gödöllőre helyezte át.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister *Czeisberger* Ernő főerdészt a zágrábi erdőigazgatóság kerületéből, a vinkovezei főerdőhivatal pénztár-ellenőri szolgálatához, *Stromszky* László erdészt a zágrábi erdőigazgatóság kerületében a vranovinai erdőgondnokságtól az ivanszkai erdőgondnokság, *Melcsiczky* Pál erdészt pedig a vinkovezei erdőhivatal kerületéből a zágrábi erdőigazgatóság kerületébe, a vranovinai erdőgondnokság teendőinek ellátásához áthelyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister *Boór* Károly kir. erdészt — saját kérelmére — a karlopágoi erdőgondnokság vezetéséhez áthelyezte, az udbinai erdőgondnokság ideiglenes ellátásával pedig *Ott* Károly kir. erdészjelöltet bízta meg.